

บรรณานุกรม

หนังสือ

การศาสนา, กรม. พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง. เล่ม ๑๐.

พระสุตตันตปิฎก ทีฆนิกาย มหาวรรค. พิมพ์ครั้งที่ ๒. พระนคร :
โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๑๔.

_____. พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง. เล่ม ๑๒. พระสุตตันตปิฎก
มัชฌิมนิกาย. พิมพ์ครั้งที่ ๒. พระนคร : โรงพิมพ์การศาสนา,
๒๕๑๔.

_____. พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับหลวง. เล่ม ๑๕. พระสุตตันตปิฎก
สังยุตตนิกาย สคาถวรรค. พิมพ์ครั้งที่ ๒. พระนคร : โรงพิมพ์
การศาสนา, ๒๕๑๔.

ประชุมจารึก ภาคที่ ๑ จารึกกรุงสุโขทัย. พระนคร : กุรุสภา, ๒๕๑๕.

ปรมานุชิตชีโนรส, สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมสมเด็จพระ. พระปฐมสมโพธิ-
กถา, พระนคร : โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๐๕.

_____. สมุทรโฆษคำฉันท์, พระนคร : ศึกษาภัณฑ์พานิชย์, ๒๕๐๔.

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน, พิมพ์ครั้งที่ ๔. พระนคร : รุ่งเรืองธรรม,
๒๕๐๓.

พระมหาราชครู. สมุทรโฆษคำฉันท์, พระนคร : ศึกษาภัณฑ์พานิชย์, ๒๕๐๔.

พุทธชยอกฟ้าจุฬาโลก, พระบาทสมเด็จพระ : บทละครอุณรุท, พิมพ์ครั้งที่ ๒
พระนคร : สามมิตร, ๒๕๑๘.

พิทยาลงกรณ์, กรมหมื่น. กนกนคร, พระนคร : คลังวิทยา, ๒๕๐๓.

—————. นิทานเวตาล, พระนคร : คลังวิทยา, ๒๕๐๓.

—————. พระนลคำฉันท์, พระนคร : ม.ป.ท., ๒๕๐๓.

ภาสะ. สวัปนะवासวตัตตา, แปลโดย อุษณี มาลาภูด พระนคร : อรุณสภา,
๒๕๑๒.

มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ. เทพเจ้าและสิ่งน่ารู้, พระนคร :
ธรรมบรรณาการ, ๒๕๑๖.

—————. ปริยทรรศิกา, พระนคร : ศึกษาภัณฑ์พานิชย์, ๒๕๐๕.

—————. พระนลคำหลวง, พระนคร : ศิลปาบรรณาการ, ม.ป.พ.

—————. ศกุนตลา - สาวิตรี, กรุงเทพฯ : ศึกษาภัณฑ์พานิชย์, ๒๕๑๘.

รามาชิตีศรีสินทรมหาวชิราวุธมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระ.

ศกุนตลา (อภิธานสังเขป). พระนคร : รุ่งเรืองรัตน์, ๒๕๐๑.

ลิลิตพระลอ. พระนคร : ศึกษาภัณฑ์พานิชย์, ๒๕๐๘.

วิสุทธิ มุขยกุล. วิสุทธินิพนธ์. กรุงเทพฯ : โอเคียนสโตร์, ๒๕๒๐.

เสฐียรโกเศศและนาคะประทีป. กามนิค. พระนคร : ก้าวหน้า, ๒๕๐๘.

เสฐียรโกเศศ. สารานุกรม. กรุงเทพฯ : ศิลปาบรรณาการ, ๒๕๑๖.

แสงทอง. อภินิหาร. พิมพ์ครั้งที่ ๗. พระนคร : แพร่พิทยา, ๒๕๒๖.

บทความและวารสาร

วิก "กามเทพ" วารสารวิทยาการ, ๘ (ตุลาคม, ๒๕๐๖).

Books

A Board of Scholars. tr. Linga Purāna. Vol. VI. Delhi :
Motilal Banarsidass, 1974).

A Board of Scholars. tr. Siva Purāna. Vol. II, IV.
Delhi : Motilal Banarsidass, 1974.

Devadhar, C.R. And Suru, N.G. Abhijñāna-Sākuntala of
Kālidāsa. 4d ed. Delhi : Motilal Banarsidass,
1922.

Dowson, John. Classical Dictionary of Hindu Mythology and
Religion, Geography, History and Literature.
London : Trübner & Co., 1879.

Dutt, Manmatha Nath, tr. The Harivamsha. Calcutta :
Elysium Press, 1897.

Griffith, Ralph T.H., tr. The Hymns of the Rgveda.
2 Vols. 5d. ed. Varanasi : Chowkhamba Sanskrit
Series Office, 1971.

Griffith, Ralph T.H. tr. The Rāmāyan of Vālmiki. Vol. I.
London : Trübener and Co., 1870.

Guerber, H.A., The Myths of Greece and Rome. 11d. ed.
London : George G. Harrap and Co., 1960.

Hamilton, Edith. Mythology. (N.P. : Brown Company Edition,
1942.

Hopkins, E.W. Epic Mythology. Delhi : Motilal Banarsidass,
1974

Karandikar M.A., and Karandikar Shilaja. Kumārasambhavam
of Kālidāsa. Bombay : Book seller Publishing Co.,
1950.

Lanman, Charles Rockwell. A Sanskrit Reader. Cambridge :
Harvard University Press, 1959.

Macdonell, A.A. A History of Sanskrit Literature. 2d.
ed. Delhi : Motilal Banarsidass, 1961.

———. A Sanskrit English Dictionary. London : Longmans
Green and Co., 1893.

———. Vedic Mythology. Delhi : Indological Book
House, 1971.

Malalasekera, G.P. Dictionary of Pāli Proper Names.
2 Vols. London : Luzac & Company, 1960.

Miller, Barbara Stoler. tr. Bhartrihari Poems. New York :
Columbia University Press, 1967.

Moncrieff, A.R. Hope. Classic Myth And Legend. London :
the Gresham Publishing Company Limited, n.d.

Monier Williams, Sir Monier. A Sanskrit-English Dictionary.
Delhi : Oriental Publishing, 1899.

Moor, Edward. Hindu Pantheon. Delhi : Indological Book
House, 1968.

Muir, J. Original Sanskrit Texts. London : Trübner &
Co., 1872.

Pargiter, F. Eden. tr. The Markandeya Purāna. Delhi :
Indological Book House Varanasi, 1904.

Roy, Protap Candra. The Mahabharata of Krishna-Dwaipayana
vyasa. Calcutta Bhavata Press, 1884 - 1887.

Sorensen, S. An Index to the names in Mahābhārata. Delhi :
Motilal Banarsidass, 1960.

Tawney, C.H. tr. The Ocean of Story. Vol. II. London :
Trübner & Co., 1924.

Wilkins, W.J. Hindu Mythology. Delhi : Book Store, 1972.

Wilson, H.H. tr. The Vishnu Purāna. A System of Hindu Mythology and Tradition. London : Trübner and Co., 1866.

Articles

Mani Vettam. "Kāma" Puranic Encyclopaedia. (1975),
p. 378.

Mani Vettam. "Rati" Puranic Encyclopaedia. (1975),
p. 644.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

คิวบิตและไซคี (Cupid and Psyche)

คิวบิต คือเทพเจ้าแห่งความรักของโรมัน ตรงกับเอรอส (Eros) ของกรีก ส่วนไซคีคือชายาของคิวบิต

กำเนิดของเอรอสหรือคิวบิต

กำเนิดดั้งเดิมของเอรอสนั้น Hesioid กล่าวไว้ว่า หลังจากเกิดความยุ่งเหยิงปั่นป่วนแล้ว แฉนคินและเอรอสก็ปรากฏขึ้น ดังนั้น Parmenides จึงยกให้เอรอสเป็นเทพเจ้าองค์แรกของกรีก^๒

สมัยต่อมา กำเนิดของเอรอสแตกต่างจากเดิม กล่าวกันว่า เอรอสคือเทพเจ้าที่อายุน้อยที่สุด เป็นโอรสของเทพเจ้าแห่งสงคราม เอเรส (Ares) หรือชื่อโรมัน มาร์ส (Mars) กับเทพแห่งความงามวีนิส (Venus)^๓ แต่บางแห่งกล่าวว่า เอรอสคือโอรสของเฮอร์เมส (Hermes) หรือโรมันเรียก เมอร์คิวรี (Mercury) เทพผู้ทำหน้าที่สื่อสาร กับเทพีวีนิสหรืออโฟรไดท์ (Aphrodite)

^๑ ภูมิของกรีกมีชีวิตอยู่ประมาณศตวรรษที่ ๘ ก่อนคริสตกาล.

^๒ อ้างถึงใน J. MUIR, Original Sanskrit Texts, (London: Trübner Co., 1872), V : 406 - 407.

^๓ H.A. Guerber, The Myths of Greece and Rome, 11d. ed. (London : George G. Harrap and Co., Ltd., 1960), p. 67.

เทพเจ้าแห่งความรักของกรีกและโรมันองค์นี้ มีลักษณะเป็นเด็กอยู่เสมอ ซีอุส (Zeus) หรือ จูปีเตอร์ (Jupiter)^๑ เป็นผู้ประทานปีกและศรแก่คิวบิต หน้าที่ของคิวบิตคือบันดาลความรักให้เกิดขึ้นระหว่างชายหญิง โดยการแปลงศรยิงหัวใจหนุ่มสาว เช่นเดียวกับเทพแห่งความรักของอินดู ดังนั้น รูปภาพของคิวบิตจึงเป็นรูปเด็กมีปีกและถือศร

เรื่องที่รู้จักแพร่หลายที่สุดเรื่องหนึ่งในบรรดาเทพปกรณัม กรีก - โรมัน คือเรื่องความรักอันซาบซึ้งระหว่างคิวบิตกับไซคี

เรื่องมีอยู่ว่า^๒

กษัตริย์องค์หนึ่ง มีธิดา ๓ องค์ แต่ละองค์ทรงสิริโฉมงดงาม โดยเฉพาะอย่างยิ่งธิดาองค์สุดท้ายคือนางไซคี^๓ มีรูปโฉมงามที่สุด กิดติศัพท์แห่งความงามของนางขจรไปไกล จนมีผู้เดินทางมายลโฉมนางอยู่เสมอมิได้ขาด ความงามของนางไซคีทำให้ทุกคนลืมเทพีวีนิส ไม่ไต่ดวงสรวงถวายเครื่องบูชา แทนบูชาของเทพีวีนิสจึงมีฝุ่นเต็มไปหมด

^๑ เทพบิครอยู่บนเขาโอลิมปัส.

^๒ Edith Hamilton, Mythology. (n.p. : Brown Company Edition, 1942), pp. 121 - 134.

^๓ H.A. Guerber, The Myth of Greece and Rome. 11d. ed. . (London : George G. Harrap and Co., Ltd., 1960), p. 72. Psyche หมายถึงวิญญาณ.

พระนางวินัสกรี้วมาก เพราะพระนางก็ได้ชื่อว่าเป็นเทพีแห่งความงาม เมื่อคนหันไปสนใจไซคี พระนางจึงเกิดความริษยาไซคี จึงรับสั่งให้คิวบิกไปบันดาลให้ไซคีหลงรักใครก็ได้ซึ่งต่ำต้อยที่สุด อันจะเป็นเหตุให้นางไซคีเกิดความทุกข์

คิวบิกปฏิบัติตามคำสั่งของพระมารดา ในอุทยานของพระนางวินัส มีน้ำพุอยู่ ๒ แห่ง แห่งหนึ่งมีรสหวาน อีกแห่งหนึ่งมีรสขม คิวบิกนำชวคมาบรรจุน้ำพุแห่งละขวด แล้วรินนำไปยังห้องที่นางไซคีขณะนางกำลังหลับอยู่ คิวบิกนำน้ำที่มีรสขมพรมลงบนโถษรุของนางไซคี ๒ - ๓ หยด แล้วไขปลายศรสะกิดสีข้างของนาง นางก็สะดุ้งตื่นพร้อมกับลืมตาขึ้น คิวบิกสบตานางควยความเฉลอองค์ ปลายศรก็ปลิ้นสะกิดคิวบิกควย คิวบิกหลงรักนางไซคีเสียแล้ว จึงพรมน้ำที่มีรสหวานลงบนร่างของนาง แล้วคิวบิกก็จากไป

ต่อมาพี่สาวทั้งสองของไซคี ไคอภิเมกสมรสกับเจ้าชาย ๒ องค์ ส่วนนางไซคินั้นยังมีใครผู้ใดมาสู่ขอนาง นางจึงต้องอยู่ตามลำพังควยความหงอยเหงา พระบิดามารดาของนางสงสัยว่าเหตุไฉนไซคีต้องทนทุกข์ทรมานเช่นนี้ อาจจะเป็นเพราะการกระทำของเทพเจ้า จึงทูลขอคำพยากรณ์จากเทพอพอลโล (Apollo)^๑ เพื่อจะไต่ทราบเหตุการณ์ในอนาคตของไซคี

เทพเจ้าอพอลโลประทานคำพยากรณ์ที่น่ากลัวว่า นางไซคีจะมีสามีเป็นอมมนุษย์ ผู้ทารุณโหดร้าย เป็นอมมนุษย์ที่ไม่มีเทพองค์ใดสามารถต้านทานได้ และอมมนุษย์คนนั้นคอยนางไซคีอยู่บนยอดเขา

^๑เทพเจ้าผู้มีรูปร่างยิ่งใหญ่ เทพเจ้าแห่งแสงสว่างหรือสุริยเทพ เป็นนักดนตรี ผู้คิดพิณซึบกล่อมเทพบนเขาโอลิมปัส, เทพผู้ขมังธนู และเป็นเทพผู้ไม่เคยตรีศคำเท็จ.

คำทำนายนี้นำให้พระบิภิกขุมารดาของนางไซคีเกิดความทุกข์อย่างยิ่ง
แต่นางไซคีก็อ่อนน้อมบิภิกขุมารดาให้นำนางไปส่งยังยอกเขาตามคำทำนายนางของเทพ
อพอลโล

ดังนั้น นางไซคีจึงขึ้นไปยังยอกเขาพร้อมด้วยบิภิกขุมารดา กับขบวนแท่น
ที่มีประชาชนตามไปส่งนางด้วยความอาลัย เมื่อส่งนางไซคีถึงยอกเขาแล้ว ทุกคน
ต่างก็กลับด้วยความโศกเศร้า

ขณะที่นางไซคียืนอยู่บนยอกเขาคด้วยความกลัวและอ้างว้างนั่นเอง เซเฟอร์
(Zephyr) เทพแห่งลมตะวันตก ก็บรรจงโอบอุ้มร่างของนางจากยอกเขาเลื่อนลอย
สู่สถานที่สวยงามแห่งหนึ่ง กอปรด้วยหญ้าที่เขียวชอุ่ม และกลิ่นหอมอบอวลของดอกไม้
นานาชนิด นางมอยหลับไปชั่วขณะหนึ่ง เมื่อตื่นขึ้นมา นางจึงเดินไปรอบ ๆ บริเวณ
อุทยานที่สวยงามนั้น นางแลเห็นน้ำพุที่มีน้ำใสราวกับแก้วเจียรระโน และไหล ๆ กับ
ที่นั้น นางมองเห็นปราสาทที่ใหญ่โตสวยงามยิ่งกว่าปราสาทใดที่นางเคยพบมาก่อน
นางคิดจะเข้าไปดูภายในปราสาทว่าจะมีผู้ใดอยู่บ้าง ทันใดนั้นประตูก็เปิดออก มีพรหม
กามะหยี่บุลาจจากประตูใหญ่มายังที่ที่นางยืนอยู่ โดยที่นางก็ไม่เห็นว่าใครเป็นผู้
นางได้ยินเสียงเชื้อเชิญให้พักผ่อนและรับประทานอาหารที่เตรียมไว้พร้อม

ไซคีจึงปฏิบัติตามคำเชื้อเชิญ นางเข้าไปนอนพักผ่อนในห้อง เมื่อตื่นขึ้น
นางก็ไปอาบน้ำ เมื่อแต่งตัวเสร็จ นางก็ไปนั่งที่มุมห้อง พอนางนั่งลงก็มีโต๊ะพร้อม
อาหารนานาชนิด นางได้ยินเสียงคนตรี แต่นางก็มองไม่เห็นใครเลย นางจึง
รับประทานอาหาร และรู้สึกว่าการอาหารอร่อยทุกอย่าง

ตกเวลากลางคืน นางนอนอยู่ในห้องด้วยความอ้างว้าง นางคิดถึงบิภิก
ขุมารดา คิดถึงพี่สาวทั้งสอง และคิดถึงคำพยากรณ์ของเทพอพอลโล นางคิดในทาง
ที่คิดว่าคูครองของนางคงจะไม่ไซ่มมนุษย์ที่ใดกร้าย เพราะจากการต้อนรับครั้งแรก
นางก็ควนไปเวียนมาจนึก นางรู้สึกว่ามีผู้เข้ามาในปราสาท นางได้ยินเสียงประตู

ห้องของนางเบ็คออก และมีร่าง ๆ หนึ่งเดินเข้ามา

นางไซคีตกใจมาก นางคิดจะร้อง แต่ก็ร้องไม่ออก ร่างที่เดินเข้ามาหา นางพร้อมกับวงแหวนโอเบิร์กร่างกายนางไว้อย่างนุ่มนวลและอ่อนโยน เมื่อเขาจุมพิต นางพร้อมกับกระซิบบอกว่า "ไซคีที่รัก ฉันนี่แหละคือสามีของเธอตามคำพยากรณ์ โปรดอย่าได้ถามชื่อ ไม่จำเป็นต้องเห็นหน้า จงเชื่อมั่นในความรักของฉันที่มีต่อเธอ เท่านั้นเพียงพอแล้ว"^๑ เขาพร่ำรำพันเกี่ยวกับความรัก นางรู้สึกเบาใจและไว้วางใจ เขา ความกลัวของนางค่อยลดลง แล้วนางก็ตกเป็นภรรยาของเขา

เวลาเช้าสามีของนางก็จากไป ตกกลางคืนสามีของนางจึงจะมาอยู่กับนางอีก สามีของนางปฏิบัติเช่นนี้สม่ำเสมอ แม้นางจะขอร้องเขาให้มาหานาง เวลากลางวันบ้าง แต่สามีนางก็อ้างเหตุผลว่าอันตรายมาก หากทราบว่าสามีของนางคือใคร และย้ำเสมอว่าขอให้ไว้วางใจในความรักของเขาที่มีต่อนาง ไซคีจึงต้องจำนนต่อเหตุผล

ต่อมานางไซคีขออนุญาตควิพิกนำพี่สาวทั้งสองมาพักยังปราสาท เมื่อควิพิกอนุญาต พี่สาวสองคนจึงถูกลมหอบมายังปราสาท พี่สาวสองคนตื่นตื่นในความงามของปราสาท แต่ไม่เคยพบสามีของไซคีเลย ไซคีจึงเล่าเรื่องราวทุกอย่างให้พี่สาวทั้งสองฟัง พี่สาวทั้งสองแนะนำไซคีให้เตรียมหาคะเกี๋ยงและมีคไว้ เวลาที่สามีของไซคีหลับให้จุกตะเกี๋ยงดูหน้า หากเป็นผู้มีรูปร่างหน้าตาน่าเกลียดจงไขมีคฆ่าเสีย นางไซคีคิดอยู่นาน ในที่สุดก็ตัดสินใจปฏิบัติตามคำแนะนำของพี่สาวทั้งสอง

^๑ A.R. Hope Moncrieff, Classic Myth And Legend.

(London : the Gresham Publishing Company Limited, n.d.), p.373.

ครั้นเวลากลางคืน ไชคิจุคตะเกียงส่องดูหน้าสามี นางจึงแลเห็นสามี
 ของนางเป็นชายหนุ่มรูปงาม แก้มทั้งสองมีสีชมพู มีปีกข้างหลัง ๒ ข้าง นางเขยิบ
 เข้าไปใกล้เพื่อพิศดูใต้นักตา ยิ่งพิศก็ยิ่งเพลิน จนน้ำมันตะเกียงหยดลงสู่ไหล่ของ
 คิวบิค คิวบิคสะดุ้งตื่น พร้อมกับลุกขึ้นทันที คิวบิคคึดพอนางว่า ความรักจะดำรง
 อยู่หาได้ไม่หากปราศจากความไว้วางใจ ดังนั้นคิวบิคขอลงโทษนางโดยขอลาจาก
 นางตลอดกาล นางฉวาวเข้าไปหาเขา แต่คิวบิคบินจากไปแล้ว ปราสาทก็อันตรธาน
 ไป ไชคิจุคอยู่คนเดียวในความมืดควยความเศร้าโศกเสียใจ นางไชคิจุคเล่าเรื่อง
 ทั้งหมดพร้อมกับปรับทุกข์กับพี่สาวทั้งสอง พี่สาวสองคนก็สร้างทำเป็นเสียใจ แต่ในใจ
 นั้นคิดจะแย่งคิวบิคเป็นสามีของตน

พี่สาวทั้งสองของไชคิจุคขึ้นไปบนยอดเขา หวังจะเรียกลมมารับ แต่ลม
 เซเฟอร์ไม่ได้รับคำสั่งจากคิวบิคจึงไม่มา นางสองคนเข้าใจผิดจึงกระโดดจาก
 ยอดเขา จึงตกจากยอดเขาถึงแก่ความตายทั้งคู่

ไชคิจุคเดินทางตามหาสามี พบใครก็ได้ตามเรื่อยไป เช่น พบเทพแพน
 (Pan) แต่เทพแพนก็ช่วยเหลือนางไม่ได้ คงได้แต่ปลอมโยนนางเท่านั้น

แพน โอรสของเมอร์คิวรี มีหน้าและตัวเป็นคน แต่มีเขาอย่างแพะ
 ขาเป็นกบอย่างแพะ เป็นเทพผู้คุ้มครองฝูงแพะ และ นิสัยรักสนุก ชอบอยู่ตามป่าเขา
 แพนเป็นนักดนตรีที่สามารถ เป่าหลอดอ้อเป็นเพลงได้ไพเราะ ครั้งหนึ่ง
 แพนเคยเกี่ยวพาราสีนางไม้ ซิงริงส์ (Syrinx) แต่นางไม้นินดีควย นางจึงหนีแพน
 โดยแปลงร่างเป็นต้นอ้อ แต่ก็ถูกแพนนำมาเป่าจนได้.

วันหนึ่งไซคีเดินทางมาถึงศาลของเทพีดีมีเทอร์ (Demeter) หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าเทพีซีรีส (Ceres) เทพีแห่งเกษตรกรรม ซึ่งเป็นมารดาของพรอดเซอพิน (Proserpine) เทพีแห่งที่ขมดทั้งปวง^๑ นางไซคีได้เห็นเครื่องมือเกี่ยวข้าวและเครื่องมืออื่น ๆ ของเทพีซีรีสกองไว้เกะกะ นางจึงจัดใหม่เป็นพวก ๆ เทพีซีรีสเมตตานางจึงแนะนำให้ไปที่ศาลของเทพีวีนัส เพื่อบวงสรวงขอความกรุณา นางไซคีก็ปฏิบัติตามคำแนะนำนั้น

เทพีวีนัสยังคุมแค้นไซคีอยู่ จึงแกล้งไซคีจัดการจำแนกเมล็ดพืชนานาชนิดที่ปนกันอยู่ในฉาง แบ่งไว้เป็นพวก ๆ งานนี้ให้เสร็จเรียบร้อยก่อนค่ำ เพื่อเก็บไว้ให้คนของเทพีวีนัส หากนางกระทำสำเร็จเรียบร้อย เทพีวีนัสจึงจะโปรดและยกโทษให้

นางไซคีมองดูกองเมล็ดที่ขอย่างจนปัญญา ไม่ทราบจะทำประการใด ขณะนั้นเอง ผึ้งมดก็มาช่วยขนเมล็ดพืชไปกองไว้เป็นพวก ๆ ผึ้งมดมาตามคำสั่งของคิวบิต มดช่วยงานจนเสร็จเรียบร้อยภายในกำหนดเวลาแล้วก็หายไป

เวลาพลบค่ำเทพีวีนัสลงมาจากยอดเขาโอลิมปัส เห็นงานสำเร็จเรียบร้อย แทนที่จะโปรด กลับคิดว่านางทำสำเร็จเพราะคิวบิตมาช่วย จึงแกล้งให้นางทำงานอีกอย่างหนึ่งต่อไป

ครั้งนี้เทพีวีนัสให้นางไซคีให้ขามแม่น้ำสายหนึ่งไปถอนขนแกะที่ไม่มีเจ้าของ มาถวายพระนาง แกะฝู่นั้นล้วนมีขนเป็นทองคำ ให้นางไซคีถอนขนแกะทุกตัว

^๑H.A. Guerber, The Myths of Greece and Rome, 11d. ed. (London : George G. Harrap and Co., 1960), p. 107.

ตัวละชน นำมาถวายให้จงได้ นางไซคีไปถึงริมฝั่งน้ำแต่เช้า แต่คนออกตามริมฝั่ง
 หนองเหนียวนางไว้ กวญเหตุที่เทพประจำแม่น้ำเวทนานาง จึงสั่งให้คนลอบออก
 ความลับแก่นางไซคี เกี่ยวกับวิธีที่ปลอดภัยในการไปเอาขนแกะทองคำ คือ ตั้งแต่
 เช้าถึงเที่ยง แม่น้ำมีอันตรายมาก และแกะฝูงนั้นก็ร้าย หากนางจะข้ามแม่น้ำไป
 ยั่งฝั่งตรงข้ามได้ นางอาจถูกฝูงแกะทำลายชีวิตก็ได้ เมื่อเวลาเที่ยงล่วงไปแล้ว
 ฝูงแกะจะเซื่อง และแม่น้ำก็สงบนิ่ง ให้นางรออยู่จนถึงเวลาค้างคาวแล้วจึงค่อยข้าม
 แม่น้ำไป นางจะพบขนแกะทองคำติดตามพุ่มไม้ ให้นางเที่ยวเก็บเอาตามต้นไม้
 เหล่านั้น

นางไซคีปฏิบัติตามคำแนะนำทุกประการ ในที่สุดก็หอบขนแกะทองคำ
 มาถวายเทพีวีนิสเป็นอันมาก เทพีวีนิสก็ยังไม่โปรดอีก แกล้งใช้นางเป็นครั้งที่สาม
 ครั้งนี้ใช้ให้นางไซคีนำกลับไปยังยมโลก ขูลขอเครื่องประทีนความงามจากเทพีพรอส
 เซอพิณ* เมื่อใดแล้วให้ใส่กลับและรีบนำกลับมาถวายเทพีวีนิสโดยเร็ว ให้หันใช้
 ในการประชุมเทวสภา

*พรอสเซอพิณ ธิดาของเทพีซีริสลงไปยังยมโลก เพราะเทพพลูโต
 ผู้ปกครองยมโลกลักพาไป เทพีซีริสออกติดตามนางจนกระทั่งทราบว่าธิดาอยู่ในยมโลก
 จึงขอร้องจูปีเตอร์ขอธิดากับมาอยู่กับตน จูปีเตอร์ตรัสว่าหากพรอสเซอพิณยังไม่ได้
 เสวยสิ่งใดในยมโลก จะให้เทพพลูโตส่งกลับคืนมาอยู่กับมารดา ปรากฏว่าเทพี
 พรอสเซอพิณเสวยเมล็ดผลไม้ ๒ เมล็ด จึงตกลงว่าในปีหนึ่งธิดาของเทพีซีริสจะอยู่
 กับมารดา ๒ เดือน ซึ่งโลกจะอยู่ในระยะวสันตฤดู พืชพันธุ์นานาชนิดผลิออกออกผล
 อีก ๒ เดือน เทพีพรอสเซอพิณจะไปอยู่กับสามียังยมโลก โลกจะอยู่ในระหว่าง
 เหมันตฤดู.

ไซคีรับตลับมาแล้วก็นึกว่าครั้งนี้นางต้องตายแน่ เพราะจะต้องลงไปถึงยมโลก อย่างกระนั้นเลยนางควรจะตายเสียตั้งแต่ตอนนี้จะดีกว่า เพื่อร่างกายจะได้ไม่ต้องตรากตรำเกินไปยมโลก นางขึ้นไปบนยอดหอคอยคิดจะกระโดดลงมา แต่ทันใดนั้นนางก็ได้ยินเสียงแนะนำนางจากหอคอยว่า นางจงไปสู่ยมโลกโดยลัดเลาะไปตามถ้ำ ลงเรือจ้างของชายแก่ชื่อ เครอน^๑ (Charon) เพื่อข้ามฟาก บอกรวิธีหลีกเลี้ยงเซอบิรัส (Cerberus) สุนัขสามหัวให้ทวย และกำชับว่าระหว่างที่ยังอยู่ในยมโลกนางอย่ากินผลไม้เป็นอันขาด จงกินแต่อาหารแห้งเท่านั้น และเมื่อพรอสเซอพินเทพีมอบตลับให้นางแล้ว จงอย่าเปิดดูระหว่างทางเป็นอันขาด

นางไซคีเดินทางไปยมโลกโดยปฏิบัติตามคำแนะนำจากเสียงที่ได้ยินทุกประการ ยกเว้นประการสุดท้าย

ขณะที่นางไซคีนำตลับกลับมากลางทาง นางดูอ่านาจแก่ความอยากรู้อยากเห็นจนอดใจไว้ไม่ได้ นางจึงเปิดตลับออกดู แต่แล้วนางก็ถึงแก่แน่หนึ่ง เพราะสิ่งที่บรรจุในตลับคือความลับในยมโลก

ฝ่ายคิวปิดขณะนั้นหายโกรธนางแล้ว และรู้สึกคิดถึงนางเป็นที่สุด จึงลงมาช่วยไซคีให้พ้นจากสlobโดยใช้ปลายศรสะกิด เมื่อนางฟื้นขึ้นมาคิวปิดก็กล่าวถึงโทษของความอยากรู้อยากเห็นของนาง พร้อมกับแนะนำนางไซคีปฏิบัติหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

ศูนย์วิจัยทรัพยากร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

^๑ เครอน คอยรับวิญญาณคนตายข้ามฟากไปส่งยังประตูซึ่งมีทางเข้าไปยังที่ประทับของพลูโต ที่ประตูทางเข้าจะมีสุนัขสามหัว มันจะไม่ยอมให้วิญญาณที่เข้าประตูมาแล้วก็กลับออกไปอีกเป็นอันขาด.

จากเทพีวินัสต่อไปจนสำเร็จ ส่วนคิวบิตขึ้นไปขอร้องรูปีเตอร์ ช่วยเกลี้ยกล่อมเทพี
วินัส รูปีเตอร์ช่วยทุกคนเทพีวินัสเลิกกุ่มแค้นไซคี นางไซคีจึงอยู่เป็นสุขกับคิวบิต
มีธิดาชื่อว่าจอย (Joy)

เนื่องจากรูปีเตอร์ประทานน้ำอมฤตแก่ไซคี และนางไคคิมน้ำอมฤตนั้น
นางจึงเป็นอมตออยู่กับคิวบิตโดยไม่พลัดพรากจากกันเลย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A.R. Hope Moncrieff, Classic Myth And Legend,
(London : the Gresham Publishing Company Limited, n.d.),
p. 383.

ประวัติผู้เขียน

นางสาวสุมาลี อุดมพงษ์ เกิดที่บ้านคำบลบางกรูด อ.บ้านโพธิ์
จังหวัดฉะเชิงเทรา สำเร็จการศึกษาชั้นปริญญาการศึกษาบัณฑิต จากวิทยาลัย
วิชาการศึกษาปทุมวัน (ปัจจุบันคือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ) เริ่มชีวิตครู
ครั้งแรก ณ โรงเรียนสงขลาพัฒนา อ.หาดใหญ่ จ.สงขลา ระยะเวลาเกือบปี
ที่อยู่โรงเรียนนี้ ได้รับประสบการณ์ อีกทั้งความประทับใจในอาชีพครูเป็นอย่างยิ่ง
ต่อมาเข้ารับราชการในตำแหน่งอาจารย์ตรี วิทยาลัยครูนครราชสีมา จ.นครราชสีมา

ปัจจุบัน ดำรงตำแหน่งอาจารย์ ๒ ระดับ ๕ ภาควิชาภาษาไทย
วิทยาลัยครูนครราชสีมา จังหวัดนครราชสีมา.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย